

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України
щодо удосконалення пенсійного законодавства

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Частину другу статті 67 Закону України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 13, ст. 178 із наступними змінами) викласти в такій редакції:

“Пенсії, передбачені цим Законом, підвищуються відповідно до частини другої статті 42 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.”.

2. У Законі України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб” (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 29, ст. 399 із наступними змінами):

1) частину третю статті 4 викласти в такій редакції:

“Пенсійне забезпечення жінок, прийнятих у добровільному порядку на військову службу на посади рядового, сержантського і старшинського складу, та членів їх сімей здійснюється на підставах, установлених цим Законом для військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби) рядового, сержантського та старшинського складу і членів їх сімей.”;

2) статтю 22 викласти в такій редакції:

“Стаття 22. Мінімальні розміри пенсій по інвалідності

Мінімальні розміри пенсій по інвалідності встановлюються:

особам з інвалідністю внаслідок війни з числа рекрутів, солдатів і матросів строкової служби I групи — у розмірі 120 відсотків, II групи — 110 відсотків, III групи — 105 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

іншим особам з інвалідністю з числа рекрутів, солдатів і матросів строкової служби I групи — у розмірі 110 відсотків, II групи — 105 відсотків, III групи — 100 відсотків прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

особам з інвалідністю з числа старших солдатів, старших матросів, сержантського і старшинського складу строкової служби — у розмірі 110 відсотків, з числа військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби) рядового, сержантського і старшинського складу, осіб молодшого начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби України і державної пожежної охорони, осіб молодшого складу Національної поліції, Служби судової охорони — 120 відсотків, а з числа осіб офіцерського складу та осіб начальницького складу (крім молодшого) органів внутрішніх справ, Державної кримінально-виконавчої служби України і державної пожежної охорони, осіб середнього і вищого складу Національної поліції, Служби судової охорони — 130 відсотків відповідних мінімальних розмірів пенсій, передбачених для осіб з інвалідністю з числа рекрутів, солдатів і матросів строкової служби.”;

3) статтю 64 викласти в такій редакції:

“Стаття 64. Індexсація пенсій

У разі коли пенсії, призначені військовослужбовцям, особам, які мають право на пенсію за цим Законом, та членам їх сімей, у попередньому календарному році не перераховувалися відповідно до частини четвертої статті 63 цього Закону, для забезпечення їх індексації проводиться перерахунок пенсій у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, із застосуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до частини другої статті 42 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.

Сума індексації враховується під час подальших перерахунків пенсії відповідно до статті 63 цього Закону.”;

4) у тексті Закону слова “особа офіцерського складу, прапорщик і мічман, військовослужбовець надстрокової служби та військової служби за контрактом” у всіх відмінках і формах числа замінити словами “особа з числа військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби) рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу” у відповідному відмінку і числі.

3. Закон України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 4, ст. 18) доповнити статтею 21 такого змісту:

“Стаття 21. Достроковий вихід на пенсію за віком

Особам, трудовий договір з якими розірвано не більше ніж за півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону

України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв’язку із змінами в організації виробництва та праці, в тому числі з ліквідацією, реорганізацією, банкрутством, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скороченням чисельності або штату працівників, за умови реєстрації осіб у державній службі зайнятості та відсутності підходящої для них роботи, а також у зв’язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров’я у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, гарантується право на достроковий вихід на пенсію за віком відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” за умови, що вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.

Фінансування пенсій, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку особам, звільненим у зв’язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров’я, зазначеним у частині першій цієї статті, до досягнення ними пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.”.

4. У Законі України “Про індексацію грошових доходів населення” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 15, ст. 111 із наступними змінами):

1) частину п’яту статті 2 викласти в такій редакції:

“Індексація пенсій проводиться у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України з урахуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до абзаців другого і третього частини другої статті 42 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.”;

2) у статті 5:

частину четверту після слів “про загальнообов’язкове державне соціальне страхування” доповнити словами “(крім пенсій)”;

доповнити статтю після частини четвертої новою частиною такого змісту:

“Індексація пенсій проводиться за рахунок джерел, з яких здійснюється їх фінансування.”.

У зв’язку з цим частини п’яту — шосту вважати відповідно частинами шостою — восьмою;

3) статтю 6 доповнити частиною такого змісту:

“Виключно цим Законом регулюються питання виключення з переліку об’єктів індексації грошових доходів населення, який визначений статтею 2 цього Закону.”.

5. У Законі України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 49—51, ст. 376 із наступними змінами):

1) у статті 1:

в абзаці сімнадцятому слова і цифри “статтею 26 цього Закону пенсійного віку” замінити словами “цим Законом віку, що дає право на призначення пенсії за віком, в тому числі на пільгових умовах”;

доповнити статтю після абзацу сорокового новим абзацом такого змісту:

“тяжко хвора дитина, якій не встановлено інвалідність — дитина, хвора на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, дитина, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність.”.

У зв’язку з цим абзаци сорок перший — сорок п’ятий вважати відповідно абзацами сорок другим — сорок шостим;

2) у пункті 9 статті 11 слова і цифри “дитиною, хворою на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, за дитиною, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги” замінити словами “тяжко хворою дитиною”;

3) у статті 24:

абзац другий частини третьої після слів “сплачених виходячи з мінімальної заробітної плати” доповнити словами “на дату здійснення доплати”;

частину четверту після абзацу другого доповнити новим абзацом такого змісту:

“Депортованим особам, які знаходилися на спецпоселенні (період якого визначається з моменту депортації до моменту зняття режиму спецпоселень включно), період роботи на спецпоселенні зараховується у

потрійному розмірі до страхового стажу для призначення пенсії. Різниця між розміром пенсії, обчисленим з урахуванням пільгового обчислення стажу, передбаченого цим абзацом, та розміром пенсії, обчисленим відповідно до статті 27 цього Закону, фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України.”;

4) пункт перший частини другої статті 36 після слів “або досягли” доповнити словами і цифрами “віку 65 років або”;

5) у другому реченні абзацу третього частини першої статті 40 цифри і слово “16 років” замінити цифрами і словом “18 років”;

6) у частині другій статті 42:

абзац перший після слів “індексації пенсії щороку” доповнити словами і цифрою “з 1 березня”;

в абзаці четвертому слово “, дата” виключити;

7) у статті 45:

абзац третій частини третьої викласти в такій редакції:

“Якщо особа після призначення пенсії по інвалідності продовжувала працювати і набула не менш як 24 місяці страхового стажу після призначення пенсії (попереднього перерахунку пенсії без урахування перерахунку, передбаченого абзацом п'ятим частини четвертої статті 42 цього Закону) незалежно від перерв у роботі, під час переведення вперше з пенсії по інвалідності на пенсію за віком застосовується середня заробітна плата (дохід), визначена (визначений) частиною другою статті 40 цього Закону для призначення пенсії.”;

8) у статті 115:

у частині першій:

пункт 3 викласти в такій редакції:

“3) жінки, які народили п'ятьох або більше дітей та виховали їх до шестирічного віку, матері осіб з інвалідністю з дитинства та тяжко хворої дитини, якій не встановлено інвалідність, які виховали їх до досягнення зазначеного віку, — після досягнення віку 50 років та за наявності не менше ніж 15 років страхового стажу. При цьому особами з інвалідністю з дитинства вважаються також діти з інвалідністю віком до 18 років.

За вибором матері або в разі її відсутності, якщо виховання п'ятьох або більше дітей, дитини з інвалідністю чи тяжко хворої дитини, якій не встановлено інвалідність, здійснювалося батьком, йому призначається дострокова пенсія за віком після досягнення віку 55 років і за наявності страхового стажу не менше ніж 20 років;”;

доповнити частину пунктами 6 і 7 такого змісту:

“6) особи, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв’язку із змінами в організації виробництва та праці, в тому числі з ліквідацією, реорганізацією, банкрутством, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скороченням чисельності або штату працівників, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, за умови реєстрації осіб у державній службі зайнятості та відсутності підходящої для них роботи гарантується право на достроковий вихід на пенсію за віком відповідно до цього Закону, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону”;

7) особи, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв’язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров’я у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 цього Закону.”;

частину другу викласти в такій редакції:

“2. Фінансування пенсії, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку особам, визначеним пунктами 1—5 і 7 частини першої цієї статті, до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Виплата пенсії особам, визначеним пунктом 6 частини першої цієї статті, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку в період до досягнення такими особами пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, здійснюється Пенсійним фондом за рахунок коштів Фонду загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у порядку, встановленому Фондом загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Пенсійним фондом за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення та зайнятості населення.”;

9) у розділі XV “Прикінцеві положення”:

у пункті 2:

в абзаці третьому слова “до набрання чинності Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій” та призначених відповідно до” замінити словом “та”;

абзац четвертий після слів “на пільгових умовах відповідно до” доповнити словами і цифрами “статті 13 Закону України “Про пенсійне забезпечення””;

в абзаці п'ятому слова “до набрання чинності Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій” та після цієї дати відповідно до” виключити;

у пункті 6:

перше речення абзацу першого після слів “згідно із Законом України “Про пенсійне забезпечення” доповнити словами і цифрами “ , крім надбавок, передбачених пунктами “в” — “д” частини першої статті 21 зазначеного Закону”;

доповнити пункт після абзацу першого новим абзацом такого змісту:

“Пенсіонерам, яким до пенсій, призначених за цим Законом, встановлено надбавки відповідно до пунктів “в” — “д” частини першої статті 21 Закону України “Про пенсійне забезпечення”, розміри таких надбавок обчислюються з урахуванням підвищення, передбаченого частиною першою статті 29 цього Закону, за відповідну кількість років роботи, за які було призначено надбавку згідно із Законом України “Про пенсійне забезпечення”. Зазначені надбавки та підвищення обчислюються за матеріалами пенсійних справ або за додатково поданими документами.”.

У зв'язку з цим абзац другий вважати абзацом третім;

доповнити розділ пунктом 7 такого змісту:

“7. Достроково призначена пенсія за віком згідно з пунктами 6 і 7 частини першої статті 115 цього Закону у період до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 цього Закону, працюючим пенсіонерам (у тому числі тим, які провадять діяльність, пов'язану з отриманням доходу, що є базою нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування) не виплачується.”;

пункт 13 викласти в такій редакції:

“13. У разі коли особі призначено пенсію відповідно до Законів України “Про державну службу”, “Про службу в органах місцевого самоврядування”, “Про статус народного депутата України”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, її виплата продовжується до переведення за бажанням особи на пенсію на інших підставах або за бажанням особи поновлюється у розмірі, який було встановлено до переведення. До такого переведення розмір пенсій, призначених відповідно до зазначених Законів, не переглядається. Пенсії, призначені відповідно до зазначених Законів, індексуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України з урахуванням коефіцієнта збільшення, що визначається відповідно до абзаців другого і третього частини другої статті 42 Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”. Різниця між

розміром пенсії, на який має право особа відповідно до Законів України “Про державну службу”, “Про службу в органах місцевого самоврядування”, “Про статус народного депутата України”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, та розміром пенсії із солідарної системи відповідно до цього Закону, а також видатки на індексацію зазначених пенсій фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету України.

У разі коли особа має право на отримання пенсії відповідно до Законів України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”, “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, “Про прокуратуру” та цього Закону, призначається одна пенсія за її вибором. Різниця між розміром пенсії, на який має право особа відповідно до Закону України “Про прокуратуру”, та розміром пенсії із солідарної системи відповідно до цього Закону фінансується за рахунок коштів Державного бюджету України. Порядок фінансування пенсій, призначених відповідно до Законів України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”, “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” встановлюється зазначеними Законами.”.

6. У Законі України “Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 2—3, ст. 11 із наступними змінами):

1) частину першу статті 1 доповнити пунктом 10¹ такого змісту:

“10¹) тяжко хвора дитина, якій не встановлено інвалідність, — дитина, хвора на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, дитина, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність;”;

2) в абзаці тринадцятому пункту 1 частини першої статті 4 слова і цифри “дитиною, хворою на тяжке перинатальне ураження нервової системи, тяжку вроджену ваду розвитку, рідкісне орфанне захворювання, онкологічне, онкогематологічне захворювання, дитячий церебральний параліч, тяжкий психічний розлад, цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), гостре або хронічне захворювання нирок IV ступеня, за дитиною, яка отримала тяжку травму, потребує трансплантації органа, потребує паліативної допомоги, якій не встановлено інвалідність” замінити словами “тяжко хворою дитиною, якій не встановлено інвалідність”.

7. Закон України “Про зайнятість населення” (Відомості Верховної Ради України, 2013 р., № 24, ст. 243 із наступними змінами) доповнити статтею 49 такого змісту:

“Стаття 49. Особлива гарантія для окремих категорій безробітних, які втратили роботу у зв’язку зі змінами в організації виробництва та праці

1. Особам, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв’язку із змінами в організації виробництва та праці, в тому числі з ліквідацією, реорганізацією, банкрутством, перепрофілюванням підприємств, установ, організацій, скороченням чисельності або штату працівників, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, за умови їх реєстрації у державній службі зайнятості та відсутності підходящої для них роботи гарантується право на достроковий вихід на пенсію за віком відповідно до Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі, передбаченому абзацом першим частини першої статті 28 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”.

2. Виплата пенсії, призначеної достроково згідно з умовами цієї статті, допомоги на поховання та оплата послуг за їх доставку у період до досягнення особою пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, здійснюється Пенсійним фондом України за рахунок коштів, що сплачуються Фондом загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у порядку, встановленому Фондом загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Пенсійним фондом України за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення та зайнятості населення.

Підтвердження страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком, передбаченого Законом України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування”, здійснюється шляхом обміну інформацією між Фондом загальнообов’язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Пенсійним фондом України у визначеному ними порядку за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення та зайнятості населення.”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2022 року.

2. Кабінету Міністрів України:

1) у тримісячний строк з дня опублікування цього Закону підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

2) у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону привести власні нормативно-правові акти і забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова
Верховної Ради України